

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARINA YÖNELİK MEMNUNİYET ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ

Serkan DEMİRTAŞ¹, Barış KARDEŞ²

GİRİŞ

Üniversite ortamında öğrenci memnuniyeti, akademik başarı ve sosyal yaşantı açısından önemlidir. Öğrencilerin içinde bulunduğu ortamın beklentilerini karşılaması, mutlu olmalarını ve böylece iyi bir eğitim süreci geçirmelerini ve daha verimli çalışmalar yapmalarını sağlayabilmektedir. Öğrenci memnuniyeti, toplumsal problemler, ekonomik problemler, öğrencilerin ailelerinden uzak olmaları, sosyal-kültürel faaliyetler gibi farklı açılardan incelenebilmektedir (Kaya, 2013: 9). Öğrenci odaklı, sosyal etkinliklerin ön planda olduğu, etkinliklerini öğrencilerin dikkatini çekecek biçimde oluşturan ve kendilerini geliştiren üniversitelerin tercih edilme oranları daha yüksek olarak görülmektedir. Lisans eğitiminin niteliği ve üniversitelerin verdiği imkânlar hususunda memnuniyetlerinin yüksek olduğunu belirten öğrenciler, okudukları bölüme bir düzen içinde devam etmekte ve daha yüksek mezuniyet oranına sahip olmaktadır (Student Life Studies: 1999, akt. Erdoğan ve Uşak, 2005: 36). Elliott ve Shin'e (2002: 197) göre üniversiteler, öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçlarını belirlemek suretiyle öğrencileri en iyi şekilde çekebilir, elde tutabilir. Bu amaçla, üniversitelerin öğrenciler için nelerin önem arz ettiğini belirlemesi ve sunması zorunluluktur. Öğrencilerin içinde bulunduğu üniversite ortamı memnuniyeti belirleyen etkenlerden biridir. Üniversitelerin öğrenci memnuniyetini dikkate almaları ve bu yönde yaptıkları çalışmalarla kendilerini geliştirmeleri sayesinde, kendilerini tercih edecek öğrenciler kazanmaları, mutlu öğrenci profili yaratmaları ve öğrencilerin hem sosyal etkinliklerde hem de derslerde daha başarılı olmaları sağlanmış olacaktır. Aynı zamanda, öğrencilerin memnuniyet düzeyini arttırmak daha verimli kaliteli bir öğrenme ortamı yaratabilir. Erdoğan ve Uşak'a göre

1 Dr. Öğr. Üyesi., Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi ABD., ORCID: 0000-0003-3357-6666, sdemirtas@pau.edu.tr

2 Öğr. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi ABD., ORCID: 0000-0002-4802-5202, bariskardes@balikesir.edu.tr

(2005: 36) öğrencilerin memnun olmaları, üniversitedeki eğitim açısından önemli görülmektedir. Memnuniyet düzeyi yüksek olan öğrencinin, akademik başarı ve sosyal yaşantı açısından başarılı bir öğrenci görünümünü sergilemesi beklenen bir davranış olarak karşımıza çıkmaktadır.

Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerini kapsayan bu çalışma, öğrencilerin içinde buldukları ortamın etkilerinin görülmesi, öğrencilerin içinde buldukları ortamdaki memnuniyet olup olmama durumlarının tespit edilebilmesi bakımından memnuniyet ölçeği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda geliştirilen Müzik Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Memnuniyet Ölçeği'nin, öğrencilerin problem ve düşüncelerini saptaması ve nitelikli eğitim alabilmelerine katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

ÜNİVERSİTEDE KALİTE ve ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ

Oliver'a (1999: 34) göre memnuniyet, bir hizmetin tatminkâr bir biçimde yerine getirildiğine dair algı olarak tanımlanmaktadır. Öğrencilerin bulunduğu ortamdaki memnuniyet olması, güdülenmenin yüksek olması anlamına gelmektedir ve bu öğrencilerin bölümlerinde, alanlarında daha başarılı olacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin ne düşündüklerini önemsemek, onlara memnuniyet ile ilgili konularda fikirlerini sormak, onların memnuniyet düzeylerine ilişkin bir fikir vermesi ve bu yolla eğitim sistemine ilişkin yenilikler yapılması sağlanabilmektedir (Özçakır vd., 2013: 252).

Öğrencilerin görüşleri eğitim kalitesini yükseltmek için önemli görülmektedir. Bu sebeple, üniversiteler kalite yönetimine önem vermekte, öğrenci memnuniyetini en üst seviyede tutarak tercih edilmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, küresel çapta teknoloji, ekonomi, sanayi vb. birçok alandaki rekabet, üniversitelerin de dünyadaki rakipleri ile yarışabilmek ve performanslarını arttırarak kaliteli bir eğitim vermeleri için önemli unsur haline gelmiştir. Gökçe ve Pekküçükşen'e (2005, akt. Altaş, 2006: 440) göre üniversiteler, küreselleşmenin üniversitelere yansıyan boyutlarına yanıt verebilmek, gittikçe artan eğitim ve bilgi gereksinimini gidermek için mevcut yapılarında güncellemeler yapmak ve yeni arayışlara girmek zorunda kalmışlardır. Üniversiteler her alanda yapmış oldukları kaliteyi arttırma çalışmalarının sonuçlarını tespit etmek amacıyla dış denetim kurumlarının yanı sıra iç denetim mekanizmalarını da daha aktif biçimde kullanmaya başlamışlardır. Popli'ye (2005: 18) göre, üniversitedeki eğitim hizmetlerinin kalitesinin, hizmeti alan öğrencilerde nasıl karşılık bulduğu, kalite geliştirme çalışmalarına önem veren üniversite yönetimleri tarafından önemli bir unsur haline gelmiştir.

Üniversitelerde eğitim görmekte olan öğrencilerin, üniversitenin sağlamış olduğu imkânlar, eğitim-öğretim niteliği ve sosyal faaliyetlere ilişkin düşünceleri "memnuniyet" araştırmaları ile tespit edilebilmektedir. Palihawadana ve Holmes'e (1999: 42) göre, yükseköğretimdeki hemen hemen her kurum şu anda öğrenci değerlendirme programları uygulamakta ve değerlendirmeler her akademik yılın

veya dönemin sonunda dağıtılan standart bir üniversite anketini kullanılarak yapılmaktadır. Penny, (2003: 400) yapılan öğrenci değerlendirmelerinin, kaliteyi belirleyen tek unsur olmadığını ancak pek çok farklı açıdan daha güvenilir ve geçerli bilgi sağladığını belirtmektedir.

Öğrencilerin memnuniyetlerini tespit etmek amacıyla literatürde birtakım çalışmalar bulunmaktadır. Erdoğan ve Uşak (2005: 35), tarafından fen bilimleri öğretmen adayları için geliştirilen memnuniyet ölçeğinin pilot çalışmasında 82 maddeyi 410 öğrenciye uygulamışlar ve bu çalışma sonrası beş alt boyuttan oluşan 71 maddelik ölçek elde etmişlerdir. Kümbül Güler ve Emeç (2006: 129) çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin iyimserlik yönelimlerinin yaşam memnuniyeti düzeyleri ve akademik başarıları etkilerini belirlemeye çalışmışlardır. Çalışmalarının sonucunda, iyimserlik yönelimi ile yaşam memnuniyeti arasında, yüksek bir ilişki olduğu, iyimserlik yönelimi ile akademik başarı arasında bir ilişki bulunmadığı sonucuna ulaştıklarını ifade etmişlerdir. Ekinci ve Burgaz (2007: 120) ise yapmış oldukları çalışmalarında, Hacettepe Üniversite'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerin, üniversitenin sağladığı akademik hizmetlerle ilgili memnuniyet ve beklenti düzeylerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışma sonucunda öğrencilerin, memnuniyet düzeylerinin düşük, beklenti düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Beklenti düzeyinin yüksek olması memnuniyet düzeyinin düşük olmasına sebep olabilir. Özçakır vd. (2013: 249) çalışmalarında, öğretmen adaylarının eğitim hizmetleri ile ilgili olarak memnuniyet düzeylerini farklı değişkenler açısından değerlendirmişlerdir. Çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi farklı anabilim dallarında okuyan 685 öğrenciyi kapsamaktadır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin eğitim fakültesinden az düzeyde memnun oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

YÖNTEM

Bir ölçek geliştirme çalışması olan bu araştırmanın geliştirme aşamasında, betimsel tarama modelinden faydalanılmıştır. Karasar'a göre (2017: 109) tarama modeli, geçmişte olan ya da varlığını sürdüren bir durumu, hiçbir şekilde müdahale etmeden ortaya koymayı hedefleyen araştırma modelidir. Bu tür araştırmalar, gerçekleştirilen uygulamalar yoluyla evren genelindeki tutum, eğilim ya da görüşlerin nicel olarak, seçilen bir örneklemeyle belirlenmesine dayanmaktadır (Creswell, 2017: 155). Buna göre Creswell'in tarama modeline ilişkin yapmış olduğu tanım dikkate alınarak çalışmanın modeli, betimsel ve nicel bir araştırma olarak şekillenmiştir. Araştırmada, nicel betimleme amacı ile basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Örnekleme

Bu araştırmanın çalışma grubu, Balıkesir, Aydın Adnan Menderes ve Pamukkale Üniversiteleri, Eğitim Fakültelerine bağlı Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda öğrenim görmekte olan 245 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Tablo 1.'de örneklemin demografik özelliklerine yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

	N	%
Cinsiyet		
Kız	131	53,5
Erkek	114	46,5
Toplam	245	100,0
Yaş		
18-20	37	15,1
21-23	148	60,4
24+	60	24,5
Toplam	37	15,1
Mezun Olunan Lise Türü		
Güzel Sanatlar Lisesi	167	68,2
Diğer	78	31,8
Toplam	245	100,0
Sınıf		
1	18	7,3
2	70	28,6
3	74	30,2
4	83	33,9
Toplam	245	100,0
Üniversite		
Pamukkale	60	24,5
Aydın Adnan Menderes	47	19,2
Balıkesir	138	56,3
Toplam	245	100,0

Tablo 1'e bakıldığında, çalışmaya katılan öğrencilerin %53,5'inin kız, %46,5'inin erkek öğrencilerden oluştuğu; %15,1'inin 18-20 yaş, %60,4'ünün 21-23 yaş, %24,5'inin 24 yaş ve üzeri olduğu; %68,2'sinin güzel sanatlar lisesi mezunu, %31,8'inin diğer lise türlerinden mezun oldukları; %7,3'ünün 1.sınıf, %28,6'sının 2.sınıf, %30,2'sinin 3. sınıf, %33,9'unun ise 4.sınıfta öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Öğrencilerin %24,5'i Pamukkale Üniversitesi'nden, %19,2'si Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nden, %56,3'ü ise Balıkesir Üniversitesi'nden katılım sağlamışlardır.

BULGULAR

Ölçeğin geliştirilmesi

Ölçeğin geliştirme aşamasında birinci basamak olarak, lisans seviyesinde öğrenim gören müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinden "Öğrenim görmekte olduğunuz anabilim dalına ilişkin görüş ve beklentileriniz nelerdir?" başlığını

taşıyan bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Konu ile ilgili olarak öğrenciler tarafından yazılan kompozisyonlar içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş ve bu analizin sonucunda öğrencilerin öğrenim gördükleri anabilim dalına yönelik tutum ifadeleri maddeleştirilmiştir. Öğrencilerin görüşleri ve beklentilerine ilişkin tutum ifadelerinin yanı sıra, konu ile ilgili benzerlik gösteren diğer çalışmalar da incelenerek 70 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Ölçeğin, kapsam ve görünüş geçerliğine ilişkin 2'si müzik eğitimi alanından ve 1'i istatistik uzmanı olmak üzere toplam 3 öğretim üyesinin görüşlerine başvurularak, uzman görüşleri doğrultusunda ölçekteki maddelerden 70'inin öğrencilerin görüş ve beklentilerine ilişkin tutumu ölçmede uygun olduğu ve gerekli verileri toplayabileceği sonucuna varılmıştır. Kapsam geçerliğinin tespitine ilişkin Davis tekniğinden yararlanılmıştır. Davis tekniği, uzman görüşlerini “uygun(A), madde hafifçe gözden geçirilmeli(B), madde ciddi olarak gözden geçirilmeli(C) ve madde uygun değil(D)” biçiminde dördü olacak şekilde derecelendirmektedir (Yurdugül, 2005: 3). Bu yöntemde, kullanılması muhtemel madde için uzmanlardan gelen formlarındaki A'ların ve B'lerin toplamı, görüş bildiren uzmanların toplam sayısına bölünerek, maddeye ilişkin olan “kapsam geçerlik indeksi” (KGI) elde edilmektedir ve bu değer 0,80 değeri ölçüt olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde, görüşlerine başvuru alan 3 öğretim üyesinin yapmış olduğu değerlendirmelere göre ölçekteki maddelerin tamamının kapsam geçerlik oranlarının, en yüksek değeri ifade eden 1,00 olduğu görülmektedir. Bu durum, ortaya çıkan değerlerin minimum değerden (0,80) fazla olup, değerlendirme yapan uzmanlar arasında uyumun olduğunu ve kapsam geçerliği bakımından ölçekten madde atılmasına gerek olmadığını göstermektedir. Kapsam geçerliği alınmış olan ölçeğe, ölçeğin ne için yapıldığını ve nasıl cevaplanması gerektiğini açıklayan bir yönerge eklenmiş ve ‘Hiç Katılmıyorum’, ‘Katılmıyorum’, ‘Az Katılıyorum’, ‘Katılıyorum’ ve ‘Tamamen Katılıyorum’ şeklindeki 5’li likert ölçek ifadeleri eklenerek maddeler sıralanmıştır.

Tablo 2. Ölçek Maddelerinin Uzman Görüşleri Doğrultusunda Kapsam Geçerlik Oranları

Madde	Uygun (A)	Hafifçe Gözden Geçirilmeli (B)	Ciddi Olarak gözden Geçirilmeli (C)	Uygun değil (D)	Kapsam Geçerlik Oranı
1	3	0	0	0	1,00
2	3	0	0	0	1,00
3	3	0	0	0	1,00
4	3	0	0	0	1,00
5	2	1	0	0	1,00
6	3	0	0	0	1,00
7	3	0	0	0	1,00
8	3	0	0	0	1,00
9	3	0	0	0	1,00
10	3	0	0	0	1,00
11	3	0	0	0	1,00
12	2	1	0	0	1,00
13	3	0	0	0	1,00
14	3	0	0	0	1,00
15	3	0	0	0	1,00
16	3	0	0	0	1,00
17	3	0	0	0	1,00
18	3	0	0	0	1,00
19	2	1	0	0	1,00
20	1	2	0	0	1,00
21	3	0	0	0	1,00
22	3	0	0	0	1,00
23	3	0	0	0	1,00
24	2	1	0	0	1,00
25	3	0	0	0	1,00
26	3	0	0	0	1,00
27	2	1	0	0	1,00
28	3	0	0	0	1,00
29	3	0	0	0	1,00
30	3	0	0	0	1,00
31	3	0	0	0	1,00
32	2	1	0	0	1,00
33	3	0	0	0	1,00
34	3	0	0	0	1,00
35	3	0	0	0	1,00
36	2	1	0	0	1,00
37	3	0	0	0	1,00
38	3	0	0	0	1,00
39	3	0	0	0	1,00
40	3	0	0	0	1,00
41	3	0	0	0	1,00

Madde	Uygun (A)	Hafifçe Gözden Geçirilmeli (B)	Ciddi Olarak gözden Geçirilmeli (C)	Uygun değil (D)	Kapsam Geçerlik Oranı
42	3	0	0	0	1,00
43	3	0	0	0	1,00
44	3	0	0	0	1,00
45	3	0	0	0	1,00
46	3	0	0	0	1,00
47	3	0	0	0	1,00
48	3	0	0	0	1,00
49	3	0	0	0	1,00
50	3	0	0	0	1,00
51	3	0	0	0	1,00
52	3	0	0	0	1,00
53	3	0	0	0	1,00
54	3	0	0	0	1,00
55	2	1	0	0	1,00
56	3	0	0	0	1,00
57	3	0	0	0	1,00
58	3	0	0	0	1,00
59	3	0	0	0	1,00
60	3	0	0	0	1,00
61	3	0	0	0	1,00
62	3	0	0	0	1,00
63	3	0	0	0	1,00
64	2	1	0	0	1,00
65	3	0	0	0	1,00
66	3	0	0	0	1,00
67	3	0	0	0	1,00
68	3	0	0	0	1,00
69	3	0	0	0	1,00
70	3	0	0	0	1,00

Ölçme aracının güvenilirlik çalışması

Madde analizin aşamasında, madde toplam korelasyon katsayısının ilişki düzeyi incelenirken, Büyüköztürk'ün (2016: 181) yaklaşımı dikkate alınmıştır. 70 maddeden meydana gelen ölçeğe uygulanan madde analizinin sonucunda madde toplam korelasyon katsayısı 0,30'un altında olan maddeler ölçekten atılmıştır. 70 maddeden oluşan ölçeğe ilişkin istatistik değerleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Madde Ortalama, Madde Standart Sapma ve Madde Toplam Korelasyon Değerleri

Madde	Madde Ortalaması	Madde Standart Sapması	Madde Toplam Korelasyonu
1	2,3959	1,38877	0,444
2	2,6735	1,33349	0,382
3	3,1102	1,14166	0,425
4	3,3143	1,16436	0,213
5	2,6653	1,32219	0,498
6	2,8	1,19631	0,458
7	2,2694	1,39997	0,403
8	2,5347	1,27227	0,382
9	3,1796	1,18061	0,449
10	3,4122	1,30786	0,459
11	3,4857	1,19631	0,4
12	3,6939	1,44012	0,304
13	3,3878	1,46007	0,45
14	3,6163	1,38187	0,47
15	3,5347	1,35343	0,418
16	2,9184	1,32808	0,565
17	3,1143	1,42403	0,554
18	2,8	1,17557	0,587
19	2,9347	1,38042	0,356
20	4,3388	0,89827	0,292
21	4,0776	1,09306	0,268
22	4,3469	0,92663	0,222
23	2,4408	1,23539	0,242
24	2,0735	1,26212	0,276
25	1,8408	1,16435	0,306
26	3,2245	1,06481	0,002
27	3,2898	1,44351	0,202
28	3,2449	1,42188	0,292
29	2,8367	1,36025	0,307
30	2,5878	1,3327	0,382
31	3,2327	1,86835	0,268
32	3,9224	1,16212	0,325
33	3,7714	1,10365	-0,025
34	4,0204	0,99774	0,255
35	4,0449	1,30965	0,32
36	2,351	1,26071	0,337
37	2,551	1,51848	-0,049
38	4,0163	1,02416	0,354
39	3,1714	1,40082	0,283
40	3,2939	1,52418	0,182
41	2,5714	1,17348	0,096

Madde	Madde Ortalaması	Madde Standart Sapması	Madde Toplam Korelasyonu
42	3,3469	1,40769	0,114
43	3,7755	1,26532	0,286
44	3,5551	1,25206	0,315
45	3,7673	1,36667	0,212
46	3,2694	1,45453	0,214
47	3,4939	1,37191	0,178
48	3,2857	1,30258	0,379
49	3,4408	1,12058	0,177
50	3,4653	1,25932	0,251
51	3,0286	1,63065	0,313
52	3,7796	1,54455	0,128
53	3,8204	1,23491	0,487
54	3,2041	1,37274	0,401
55	4,1551	1,15961	0,369
56	4,2857	1,07505	0,383
57	4,3102	0,93306	0,32
58	4,1061	0,93485	0,275
59	4,6612	0,66185	0,14
60	4,3714	0,92151	0,264
61	3,9714	1,1573	0,233
62	4,2939	0,86565	0,027
63	4,3265	0,8393	0,224
64	3,1673	1,4431	0,19
65	4,1306	0,85368	0,048
66	4	1,26102	0,101
67	4,102	1,14957	0,266
68	3,5184	1,40136	0,406
69	3,9551	1,12079	0,326
70	4,298	1,11849	0,268

70 maddeden meydana gelen ölçeğin Cronbach'ın alfa güvenilirlik katsayısı (α)=0,884 olarak tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısının ifade edilmesi için farklı sınıflamalara yer verilmektedir. George ve Mallery (2003) güvenilirlik katsayısına ilişkin sınır değerleri; yüksek güvenilirlik ($0,81 < \alpha < 1,00$), orta güvenilirlik ($0,61 < \alpha < 0,80$), düşük güvenilirlik ($0,4 < \alpha < 0,60$) ve güvenilir değil ($0,00 < \alpha < 0,40$) şeklinde ifade etmektedir. İfade edilen ölçüt değerlere göre, ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğu ve öğrencilerin öğrenim gördükleri anabilim dalına ilişkin memnuniyetlerinin belirlenmesinde güvenilirlik düzeyi yüksek olan ölçme sonuçlarının elde edilebileceğini göstermektedir. Tablo 4'te, 70 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach'ın alfa güvenilirlik katsayısına ilişkin değerler gösterilmiştir.

Tablo 4. Cronbach Alfa Güvenirlik Testi Tablosu

Madde Sayısı	Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı
70	0,884

Ölçme aracının geçerlik çalışması

Madde analizinin ardından, 70 maddeden oluşan ölçeğin faktör analizi için uygunluğunun belirlenebilmesi için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği Testi ve Barlett Küresellik Testinden faydalanılmıştır. Gürbüz ve Şahin'e (2016: 322) göre, örneklemin faktör analizine uygun olması için, KMO değerinin 0,60 ve üstünde olması gerekmektedir. Diğer yandan, KMO örneklem yeterliliği için kabul edilebilecek alt sınırın 0,50 olduğu; 0,80 ve yukarısı için KMO değerinin mükemmel kabul edildiği de belirtmektedir (Durmuş vd., 2016: 89). Ölçekte maddelerin belirli başlıklar altında toplanma durumunu diğer bir ifadeyle korelasyonel ilişkilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek üzere Barlett Küresellik testi de uygulanmıştır. 70 maddeden oluşan ölçeğin, KMO değerinin 0,60'ın üzerinde (KMO=0,719) ve Barlett testinin de 0,05 düzeyinde anlamlı olması (p=0,00) verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. 70 maddelik ölçeğin KMO ve Barlett testi değerleri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. KMO ve Barlett Testi Tablosu

Kaiser-Meyer-Olkin Testi (KMO) (Örneklem Yeterliliği Testi)		0,719
Bartlett Testi (Bartlett's Test) (Bartlett Küresellik Testi)	Ki Kare	13277,555
	p	0,00

Gürbüz ve Şahin (2016) tarafından, faktör analizi için faktör yüklerinin 0,32 değerinin üzerinde olması önerilmektedir. Büyüköztürk'e (2016) göre, faktör yük değeri sınırı 0,30 olarak kabul edilebilir ancak faktör yük değerinin 0,45 ve üzerindeki değerler seçim için iyi bir ölçüttür. Faktör yük değerlerinin yüksek olması, faktörlerin mümkün olduğunca güçlü maddelerden oluşmasını sağlamaktadır. Bu araştırma kapsamında ölçeğin faktör analizi sırasında faktör yük değeri sınırı 0,45 olarak belirlenmiştir.

Tablo 6. 70 Maddelik Ölçeğin Faktör Yük Değerleri

Maddeler	1.Faktör	2.Faktör	3.Faktör	4. Faktör
M16	,772			
M18	,769			
M17	,724			
M5	,691			
M14	,665			
M13	,634			
M10	,624			
M9	,604			

Maddeler	1.Faktör	2.Faktör	3.Faktör	4. Faktör
M6	,602			
M15	,580			
M3	,567			
M7	,555			
M11	,555			
M1	,547			
M8	,532			
M2	,518			
M19	,507			
M56		,765		
M35	,457	,712		
M34		,694		
M70		,676		
M67		,673		
M69		,659		
M60		,621		
M61		,594		
M38		,588		
M66		,522		
M43			,760	
M54			,745	
M57			,615	
M48			,614	
M68			,555	
M44			,552	
M53			,520	
M40				,687
M42				,656
M28				,499
M29			,456	,485
M39				-,459
M30				,451
M41				
M50				

Tablo 6’da 70 maddeden meydana gelen ölçeğin faktör analizi sonucundaki faktör yük değerleri incelendiğinde, 4, 12, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 36, 37, 45, 46, 47, 49, 51, 52, 55, 58, 59, 62, 63, 64 ve 65. maddelerin faktör yük değerinin altında olduğu anlaşılmıştır. Diğer yandan, 39, 40 ve 68. maddelerin, dahil oldukları faktörün yapısını ve bütünlüğünü bozacağı düşüncesiyle ilgili maddeler, ölçeğin mümkün olduğunca güçlü maddelerden oluşması yönelik olarak ve ilgili maddelerin, ölçeğin güvenilirliğini düşürebileceğinden dolayı ölçekten çıkarılarak kalan 39 madde ile ölçeğe son şekli verilmiştir.

Tablo 7, 8, 9 ve 10’da 70 maddeden oluşan, madde analizi ve açımlayıcı faktör analizi sonrasında 31 maddenin ölçekten çıkarılmasıyla oluşturulan 39 maddelik “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerine Yönelik Memnuniyet Ölçeği”nin son şekline ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 7. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerine Yönelik Memnuniyet Ölçeği Maddelerine İlişkin İstatistikler

No	Madde	Madde Ortalaması	Madde Standart Sapması	Madde toplam Korelasyonu
1	Üniversitede aldığım eğitim ile lisede aldığım eğitim arasında fark olmadığını düşünüyorum.	2,3959	1,38877	,382
2	Lise eğitimim daha faydalıydı, şu an lisede öğrendiğim bilgileri kullandığımı düşünüyorum.	2,6735	1,33349	,313
3	Üniversitede her şeyin çok monoton ve sıradan olduğunu düşünüyorum.	3,1102	1,14166	,350
5	Üniversite eğitimimin tam bir hayal kırıklığı olduğunu düşünüyorum.	2,6653	1,32219	,576
6	Diğer üniversitelerde olduğu gibi konser, yarışma ve şenlik gibi etkinliklere katılmıyoruz.	2,8000	1,19631	,388
7	Koro derslerinde hiçbir şey öğrenemiyorum.	2,2694	1,39997	,427
8	Orkestra ve koro eğitiminin lisans eğitimi seviyesinde olmadığını düşünüyorum.	2,5347	1,27227	,391
9	Üniversite eğitimimin, beklentilerimin altında kaldığını düşünüyorum.	3,1796	1,18061	,473
10	Bir kez daha fırsat verilse, şu an okuduğum üniversitede okumak istemezdim.	3,4122	1,30786	,490
11	Daha nitelikli müzik eğitimi veren bir okulda okumayı çok isterdim.	3,4857	1,19631	,360
13	Bölümde yeterli sayıda piyano ve bireysel çalışma odası bulunmadığı için çalışmıyorum.	3,3878	1,46007	,498
14	Bina imkânlarımızın her açıdan çok yetersiz olduğunu düşünüyorum.	3,6163	1,38187	,550
15	Bölüm yönetiminin aksaklıkları düzeltmek için çaba harcamadığını düşünüyorum.	3,5347	1,35343	,393
16	Müzik bölümünde okuduğumu hissetmiyorum.	2,9184	1,32808	,656
17	Dışarıdan bakıldığında bölümümüzün nitelikli görünmediğini düşünüyorum.	3,1143	1,42403	,623
18	Bölümümünden ve eğitimimden memnun değilim.	2,8000	1,17557	,718

No	Madde	Madde Ortalaması	Madde Standart Sapması	Madde toplam Korelasyonu
19	Okuldan soğuduğum için çalgı çalışmıyorum.	2,9347	1,38042	,351
28	Çalgı öğretimi, piyano öğretimi gibi dersler programda yer almasına rağmen yapılmıyor, sadece çalma boyutu ile ilgileniliyor, nasıl öğreteceğimiz konusunda bilgilendirilmiyoruz.	3,2449	1,42188	,454
29	Daha donanımlı çalgı ve piyano öğretmenleri ile çalışmak isterdim.	2,8367	1,36025	,465
30	Bölümdeki çalgı eğitiminin yeterince nitelikli olmadığını düşünüyorum	2,5878	1,33270	,508
34	Çalgı eğitimi benim için önemlidir.	4,0204	,99774	,650
35	Çalgı düzeyimin nitelikli olması beni mutlu eder.	4,0449	1,30965	,816
38	Piyano eğitimimde yeterli bir seviyede olmak beni mutlu eder.	4,0163	1,02416	,500
41	Öğretmenlerimizin güler yüzlü ve yardımsever olduğunu fakat yeterince disiplinli olmadıklarını düşünüyorum.	2,5714	1,17348	,544
42	Öğretmenlerimiz tarafından gerekli motivasyonun sağlanmadığını düşünüyorum.	3,3469	1,40769	,592
43	Derslerin yeterince sevdirilmediğini düşünüyorum.	3,7755	1,26532	,646
44	Öğretmenler arasında gruplaşmalar olduğunu düşünüyorum.	3,5551	1,25206	,344
48	Öğrencilere dinleti, resital vb. etkinliklerde yer almak konusunda yeterince fırsat verilmediğini düşünüyorum.	3,2857	1,30258	,558
50	Kendimi teorik müzik bilgisi bakımından istediğim düzeyde geliştiremediğimi düşünüyorum.	3,4653	1,25932	,358
53	Bazı derslerin gereksiz biçimde uzun olduğunu düşünüyorum.	3,8204	1,23491	,563
54	Öğretmenlerin öğrenci ayrımı yaptığını düşünüyorum.	3,2041	1,37274	,581
56	Sahip olduğum bilgi ve beceriyi aktarabilmek beni mutlu eder.	4,2857	1,07505	,836
57	Öğrencilere daha fazla değer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.	4,3102	,93306	,399
60	Öğretmen olarak müziği sevdirmek isterim.	4,3714	,92151	,528
61	Mezun olunca nitelikli bir öğretmen olacağımı biliyorum.	3,9714	1,15730	,686
66	Müzik alanında kendimi geliştirmek isterim.	4,0000	1,26102	,488
67	Müzik alanında kendimi geliştirmek beni mutlu eder.	4,1020	1,14957	,841
69	Öğretmen olmayı düşünmek beni mutlu eder.	3,9551	1,12079	,641
70	Farklı müzik türleri öğrenmek hoşuma gider.	4,2980	1,11849	,612

Tablo 7’de 39 maddeden oluşan ölçeğin maddelerine ilişkin madde betimsel istatistik değerlerine yer verilmiştir. Tablodan anlaşılacağı üzere 39 maddeden meydana gelen ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,879 tespit edilmiştir. Özdamar’ın (1999, akt. Yaşar, 2014: 63) da belirttiği üzere 0,81 ile 1,00 arasındaki güvenilirlik katsayısı değerleri, yüksek düzeyde güvenilir kabul edilmektedir. Bu değerler dikkate alındığında, 39 maddeden oluşan ölçeğin yüksek düzeyde güvenilirlik katsayısına sahip olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 8. Açımlayıcı Faktör Analizine İlişkin Açıklanan Toplam Varyans Değerleri

Dönüştürülmüş Kareli Ağırlıklar Toplamı		
Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli %
7,876	18,752	18,752
6,476	15,420	34,172
4,196	9,990	44,162
3,373	8,031	52,193

Tablo 8’de ölçeğin toplam varyans değer tablosuna göre, faktör analizine girmiş soru sayısı bileşen sütununda gösterilmektedir. Dönüştürülmüş Kareli Ağırlıklar Toplamı bölümündeki Toplam sütununa bakıldığında, 1’den büyük öz değere sahip 4 bileşenin bulunduğu görülmektedir. Bu durum ölçeğin 4 alt boyuttan meydana geldiğini göstermektedir. Yine aynı sütununun altında yer alan Birikimli % bölümüne bakıldığında, 4 alt boyutun toplam varyansın %52.193’ünü açıkladığı görülmektedir. Bu veriye göre, ortaya çıkan 4 faktör, maddelerdeki toplam varyansı ve ölçeğe ilişkin varyansın çoğunu açıklamaktadır.

Tablo 9. Açımlayıcı Faktör Analizine İlişkin Faktör Döndürme Sonuçları

Maddeler	Faktörler			
	1. Faktör	2. Faktör	3. Faktör	4. Faktör
M18	,844			
M16	,797			
M17	,784			
M5	,758			
M14	,740			
M13	,704			
M10	,695			
M9	,687			
M7	,649			
M8	,622			
M1	,615			
M15	,609			
M6	,604			
M11	,595			
M19	,589			
M3	,578			
M2	,553			
M35		,889		

M67	,870	
M34	,806	
M56	,801	
M61	,775	
M70	,756	
M69	,708	
M38	,660	
M66	,650	
M60	,629	
M48		,739
M54		,682
M43		,649
M53		,640
M57		,605
M44		,568
M50		,562
M42		,756
M29		,645
M28		,625
M41		,619
M30		,564

Ölçeğin açımlayıcı faktör analizine dair faktör döndürme sonuçlarına bakıldığında, ölçek maddelerinin hangi faktör altında en büyük faktör yüküne sahipse, maddelerin o faktör altında yer aldığı görülmektedir. Faktör analizi sonucunda elde edilen faktör döndürme sonuçlarına göre, 18, 16, 17, 5, 14, 13, 10, 9, 7, 8, 1, 15, 6, 11, 19, 3 ve 2. maddelerin birinci faktör altında; 35, 67, 34, 38, 56, 61, 70, 69, 66 ve 60. maddelerin ikinci faktör altında; 48, 54, 43, 53, 57, 44 ve 50. maddelerin üçüncü faktör altında ve 42, 29, 28, 41 ve 30. maddelerin ise dördüncü faktör altında yer aldığı görülmektedir.

Tablo 10. Ölçeğin Faktör ve Güvenirlik Analizi Sonuçları

Faktörün Adı	Ölçek Maddeleri	Açıklanan Varyans (%)	Cronbach Alfa Katsayısı (α)
1.Faktör	18, 16, 17, 5, 14, 13, 10, 9, 7, 8, 1, 15, 6, 11, 19, 3, 2	19,948	,927
2.Faktör	35, 67, 34, 38, 56, 61, 70, 69, 66, 60	14,808	,920
3.Faktör	48, 54, 43, 53, 57, 44, 50	10,115	,810
4. Faktör	42, 29, 28, 41, 30	7,321	,776

Faktörler, kapsadığı maddelerin ifadeleri, amaçları ve konu ile ilgili diğer çalışmalar da dikkate alınarak adlandırılmıştır. Faktörlere verilen isimler, faktörlerin açıkladıkları varyans, faktörlerin altında yer alan maddeler ve faktörlerin güvenirlilik katsayıları Tablo 10’ da gösterilmiştir. Buna göre “Anabilim dalına ilişkin düşünceler” olarak isimlendirilen 1. faktör 18, 16, 17, 5, 14, 13, 10, 9, 7, 8, 1, 15, 6, 11, 19, 3 ve 2. maddeler olmak üzere 17 maddeyi kapsamaktadır. Bu faktör toplam varyansın %19,948’ini oluşturmaktadır ve faktörün güvenirlilik katsayısı ,927 olarak bulunmuştur. 2. faktör “Bireysel beklentilere ilişkin düşünceler” olarak isimlendirilmiştir ve faktör 35, 38, 67, 34, 56, 61, 70, 69, 66 ve 60. maddelerden oluşmaktadır. 2. faktör toplam varyansın %14,808’ini açıklamaktadır ve faktörün güvenirlilik katsayısı ,920 olarak bulunmuştur. “Olumsuzluklara ilişkin düşünceler” olarak isimlendirilen 3. faktör, 48, 54, 43, 53, 57, 44 ve 50. maddeler olmak üzere 7 maddeden oluşmaktadır. 3. faktör toplam varyansın %10,115’ini açıklamaktadır ve faktörün güvenirlilik katsayısı ,810 olarak hesaplanmıştır. Son olarak 4. faktör olan “Öğrenmeye ilişkin düşünceler” ise 42, 29, 28, 41 ve 30. maddelerden oluşmaktadır ve faktörün güvenirlilik katsayısı ,776 olarak bulunmuştur. Ölçekte yer alan 13 olumlu, 26 olumsuz madde yer almaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin beklentilerine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesinin hedeflendiği araştırmada, ölçme aracının geçerlik ve güvenirliliğini belirlemek için madde analizi ve açımlayıcı faktör analizinden faydalanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerine Yönelik Memnuniyet Ölçeği”nin, öğrencilerin memnuniyetlerine ilişkin tutumlarını ölçmeye yönelik güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Müzik Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Memnuniyet Ölçeği, “Anabilim dalına ait düşünceler”, “Bireysel beklentilere ilişkin düşünceler”, “Olumsuzluklara ilişkin düşünceler” ve “Öğrenmeye ilişkin düşünceler” olmak üzere dört faktör olarak ortaya çıkmıştır.

Günümüzde ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin yükselmesinde yükseköğretim kurumları oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Bu sebeple tüm kurumlarda olduğu gibi üniversitelerde de belirli bir standart yakalanması zorunlu hale gelmektedir.

Mihanović vd. (2016: 38) yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin üniversite organlarından ve hizmetlerinden, öğretimden, öğretim yöntemlerinden ve akademik itibardan memnuniyetinin, öğrencilerin hayatını, memnuniyetini etkilediğini ve öğrencilerin yaşam memnuniyetinin öğrenci performansını etkilediğini belirtmişlerdir. Dolayısı ile bu standartların belirlenmesinde öğrencilerin memnuniyetleri önemli bir unsurdur ve bu memnuniyetin sağlanması için atılacak olan adımlar büyük önem taşımaktadır. Literatürde öğrenci memnuniyet düzeyleri belirlemek üzere birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Erdoğan ve Uşak (2005: 35) fen bilimleri öğretmen adaylarına yönelik, beş alt boyuttan oluşan memnuniyet ölçeği geliştirmişlerdir. Şimşek, İslim ve Öztürk (2019: 380) yapmış oldukları ölçek geliştirme çalışmasında, altı faktörde toplanan bir ölçek elde etmişlerdir. Şahin vd. (2011: 429) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin yarısına yakınının okudukları bölümdeki yaşantılarından memnun oldukları, diğerlerinin ise memnun olmadıkları ve kararsız oldukları tespit edilmiştir. Diğer yandan, Yaylalı vd. (2006), yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %30'unun okumakta oldukları bölümden memnun olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Yeşilyaprak vd., (2001) tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilerin bölümlerine 'orta ya da düşük' düzeyde bir değer biçtikleri görülmüştür. Bu durum belirlenen standartlara ulaşamadığının bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, bölümlerinin beklentilerinin altında olduğunu düşünen öğrencilerin motivasyonlarının düşük olabileceği düşünülmektedir. Araştırmalarda, öğrencilerin okudukları bölümlerin fiziki imkanlarının yetersiz olduğu sonucu da elde edilmiştir (Erdoğan vd., 2005: 479). Bu sonuçlar doğrultusunda, yapılan çalışmanın müzik eğitimi alanında öğrenim görmekte olan öğrencilerin, var ise sorunlarının tespit edilmesine ve çözüm önerileri getirilmesine katkı sağlayacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının alana kazandırılmış olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Altaş, D. (2006). Üniversite Öğrencileri Memnuniyet Araştırması. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1), 439-458.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2017). Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları. Ankara: Eğiten Kitap.
- Durmuş, B., Yurtkoru, S. ve Çinko, M. (2016). Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi. İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Ekinci, C. E. ve Burgaz, B. (2007). Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Bazı Akademik Hizmetlere İlişkin Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 120-134.
- Elliott, K. M. ve Shin, D. (2002). Student Stisfaction: An Alternative Aproach to Assessing This Important Concept. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 24(2), 197-209.
- Erdoğan, M. ve Uşak, M. (2005). Fen Bilgisi Öğretmen Adayları Memnuniyet Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 35-54.
- Erdoğan, S., Şanlı, H. ve Şimşek Bekir, H. (2005). Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Durumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 479-496.
- George, D. ve Mallery P. (2003). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference. Boston: Allyn & Bacon.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2016). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karasar, N. (2017). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, L. M. (2013). Süleyman Demirel Üniversitesi'nde Okuyan Öğrencilerin Üniversite Yaşamından Memnuniyet Algılaması ve Memnuniyet Algılamasını Etkileyen Faktörlerin Ekonometrik Analizlerle Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Kümbül Güler, B., ve Emeç, H. (2006). Yaşam Memnuniyeti ve Akademik Başarıda İyimserlik Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(2), 129-149.
- Mihanović, Z., Batinić, A. B. ve Pavičić, J. (2016). The Link Between Students'satisfaction with Faculty, Overall Students'satisfaction With Student Life And Student Performances. *Review of Innovation and Competitiveness: A Journal of Economic and Social Research*, 2(1), 37-60.
- Oliver, R. L. (1999). Whence Consumer Loyalty?. *Journal of Marketing*, 63(4), 33-44.
- Özçakır Sümen, Ö. ve Çağlayan, K. T. (2013). Öğretmen Adaylarının Eğitim Fakültesinden Memnuniyet Düzeyleri ve Hayal Ettikleri Eğitim Ortamı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 249-272.
- Palihawadana, D. ve Holmes, G. (1999). Modelling Module Evaluation in Marketing Education, *Quality Assurance in Education*, 7(1), 41-46.
- Penny, A. R. (2003). Changing the Agenda for Research Into Students' Views About University Teaching: Four Shortcomings of SRT Research. *Teaching in Higher Education*, 8(3), 399-411.
- Popli, S. (2005). Ensuring Customer Delight: A Quality Approach to Excellence in Management Education. *Quality in Higher Education*, 11(1), 17-24.
- Şahin, İ., Zoraloğlu, Y. R. ve Fırat, N. Ş. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçları, Eğitsel Hedefleri Üniversite Öğreniminden Beklentileri ve Memnuniyet Durumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 429-452.
- Şimşek, H., İslim, Ö. F. ve Öztürk, N. (2019). Yükseköğretimde Kalite Arayışında Bir Gösterge Olarak Öğrenci Memnuniyeti: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(3), 380-395.

- Yaşar, M. (2014). İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(2), 59-75.
- Yaylalı, M., Oktay, E., Özen, Ü., Akan, Y., Özer, H., Kızıltan, A., Naralan, A., Doğan, E.M., Özçomak, M.S. ve Aktürk, E. (2006). Üniversite Gençliğinin Sosyoekonomik Profili Araştırması. *Erzurum Atatürk Üniversitesi*, Yayın No: 955.
- Yeşilyaprak, B., Öztürk, B. ve Kısaç, İ. (2001). Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Fakülteye İlişkin Algı ve Değerlendirmeleri, *Mesleki Eğitim Dergisi*, 3(6), 1-52.
- Yurdugül, H. (2005). Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliği İçin Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanılması. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresine. Pamukkale Üniversitesi, Denizli: 28-30 Eylül 2005.